

Nr 310.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrade bestämmelser om riksdagens arbetsformer.*

I propositionen 105 har framlagts förslag till ändrade bestämmelser rörande riksdagens arbetsformer.

I anledning härav tillåter jag mig i nedannämnda ämnen anföra och yrka följande:

Utrikes ärenden.

Genom Sveriges inträde i folkförbundet och tidsförhållandena i övrigt har Sveriges utrikespolitiska inställning blivit omvandlad. Landet äger att följa världshändelserna och deltaga i världssamhällets uppbyggande.

För detta framtidsperspektiv har propositionen äntligen föreslagit ett organ även i riksdagens organisation, nämligen ett utrikesutskott. Insikten och intresset inom detta nya arbetsfält är ännu föga uppodlat i statsmakternas, tidningspressens och folkets medvetande. Första påtagliga och gripbara steget till angelägenhetens aktualisering och fasta införlivande med svensk politik och likställighet med inrikespolitiken är sålunda taget. Mången föreställer sig, att utskottet skall få för liten systerställning. Detta kan vara en fördel, då tillfälle därigenom yppas att behandla ärendena grundligare än som understundom medhinner i övriga, ofta överbelastade utskott. Det kan emellertid förutses, att arbetsbördan kommer att oavslåttligt växa, i den mån intresset för utrikesärenden tager mandom inom nationen samt världshändelserna tvinga sig på oss och överhoppa även den svenska utrikespolitiken med sina tallösa olösta arbetsuppgifter.

Av vikt är väl då, att utskottets i förslagets § 38 riksdagsordningen formulerade befogenhet klart utsäges i hela dess vidd och ej äventyrar att snubbla över den trängre termen »överenskommelser med främmande makter». Denna tillstrykning i paragrafens 1:sta moment saknar även motsvarighet i mom. 2 liksom i § 37 mom. 3, där det klart utsäges, att vad saken gäller är »utrikes ärenden». Visserligen kan det förmodas att enligt förslagets § 44 även utrikesärenden, som ej strängt taget sammanfalla med »överenskommelser med främmande makter», komma att hän-

visas till utskottet. Dess egen konstitutiva uppgift bör väl dock stå i § 38.

Sekretessen i mom. 3 är ett traditionellt uttryck för gammal föreställning om inrikes- och utrikespolitikens grundväsentliga åtskillnad i väsenart. Den framstår också såsom en desauvering av det gamla folkprogrammet om sekretessens avskaffande. Garantien att »synnerligen viktiga skäl» skola föreligga lär väl ej göra intryck på en alltför skuggrädd utskottsmajoritet. Emellertid, sekretessen i allmänhet har sin egen framryckningslinje och sin tid. I detta sammanhang må här endast erinras om problemets tillvaro.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

1) att riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse av propositionens mom. 1 av § 38 riksdagsordningen:

»1. Utrikesutskottet skall meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som röra överenskommelser med främmande makter och övriga utrikes ärenden samt icke skola av annat utskott behandlas.»

Utformandet av ett utrikesutskott sammanhänger emellertid nära med övriga grundlagsstadganden om utrikes ärendens beredning. I en motion i första kammaren nr 208 vid 1924 års riksdag har utförligt utvecklats erforderliga grundlagsändringar beträffande ordningen för samarbete mellan regering och riksdag i utrikespolitiska angelägenheter. Till denna motion med yrkanden, framförda även i följdmotioner, hänvisas härmed i tillämpliga delar och särskilt beträffande de frågor, som nedan ställas i omedelbart sammanhang med inrättandet av ett utrikesutskott.

Genom införandet i författningen av en normal handläggning av utrikesärenden upphör enligt många mening förevändningen att, såsom dock nu är meningen, samtidigt bibehålla den konturlösa, oorganiserade och hemlighetsfulla bastard mellan regeringskonselj och parlamentarisk ordning, som kallas utrikesnämnden.

Folket är föga betjänt med en sådan institution, som ej får beredelsetid, ej får fatta beslut, ej får föra protokoll, ej får yppa något och ej står i kontakt med sina kommittenter i riksdagen. Regeringen synes ock tillkalla nämnden mera för formens skull. Nyttan av dess tillkallande även mellan riksdagarna har väl därför likaledes varit ganska minimal. Konungens ordförandeskap i en riksdelegation är dessutom stridande mot grundlagen, som ej ens tillåter konungen att åhöra debatterna från läktaren.

Det hemställes alltså,

2) att riksdagen ville för sin del besluta upphävande av utrikesnämnden och dess befogenhet eller denna befogenhets överflyttande på utrikesutskottet eller, om nämnden bibehålles, besluta dess organiserande och i varje fall förande av protokoll över dess förhandlingar.

Något samband bör finnas mellan utrikesutskottets befogenhet och riksdagens omedelbara befattning med utrikesärenden. Den närmaste uppgiften är då, att denna omedelbara befattning ej i likhet med utrikesnämndens befogenhet går upp i luft. Även över hemliga regeringsärenden föras protokoll. Riksdagens medverkan i utrikesärenden bör ej så ringaktas, att den ej anses behöva på något sätt bevaras till ledning för samtid och kännedom för eftervärlden.

Det hemställes alltså,

3) att riksdagen ville för sin del besluta sådant tillägg till § 56 riksdagsordningen, att protokoll skall föras över däri omförmälda förhandlingar;

4) att riksdagen ville för sin del besluta såsom tillägg till grundlagen, att utrikesutskottet äger till ledning för sina överväganden och sin granskning av statsrådsprotokoll påkalla tillgång till protokoll över omedelbara förhandlingar med riksdagen enligt § 56 riksdagsordningen och, för den händelse utrikesnämnden bibehålles, även de ovan föreslagna protokollen över utrikesnämndens förhandlingar.

Tillfället är uppfordrande att i anknytning till inrättandet av ett utrikesutskott befästa och vidga riksdagens omedelbara befattning med utrikesärenden icke blott genom protokollsföring, på sätt ovan föreslagits, utan även genom de i motionerna nr 215 och 216 i första kammaren vid 1924 års riksdag väckta och i motionen 208 motiverade framställningar.

Det hemställes således, med åberopande av nämnda motioner,

5) att riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i § 12 regeringsformens bestämmelser om överenskommelser med främmande makt, att även utrikesutskottet eller någon av riksdagens kamrar äga påfordra dylik överenskommelses framläggande för riksdagen, att riksdagen beredes tillfälle att yttra sig om överenskommelse redan före dess ingående och prövningen sålunda ej annat än i oundgängliga fall inskränkes till ratificering av en redan preliminärt

träffad överenskommelse och att andra stycket i nämnda lagrum om rätt att i visst fall träffa överenskommelse av större vikt utan riksdagens godkännande måtte utgå; kunnande med iakttagande härav ifrågavarande paragraf erhålla ungefär följande lydelse:

»Konungen äger ingå överenskommelse med främmande makt, sedan statsrådet däröver blivit hört. Sådan överenskommelse skall, där den angår fråga, som riksdagen enligt denna regeringsform äger allena eller med Konungen avgöra, eller, utan att den angår sådan fråga, är av större vikt, framläggas för riksdagen till godkännande; och skall i överenskommelsen intagas förbehåll, varigenom dess giltighet göres beroende av riksdagens bifall. I sådan fråga, som nu sägs, bör så vitt möjligt även riksdagens yttrande inhämtas före avgörandet. Avslutes sedan överenskommelsen i full överensstämmelse med riksdagens mening, erfordras ej, att ärendet ånyo framlägges för riksdagen till godkännande.

Varje överenskommelse med främmande makt skall, på sätt ovan sägs, underställas riksdagen för yttrande eller godkännande, när utrikesutskottet eller någon av riksdagens kamrar fordrar det.»

6) att riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i § 56 riksdagsordningen, att även utrikesutskottet eller någon av riksdagens kamrar äger påkalla sådant meddelande, som i nämnda paragraf sägs och att ledamot av kammare må ej blott yttra sig över vad sålunda meddelats utan även väcka förslag till uttalande och påkalla beslut därom; kunnande med iakttagande härav berörda lagrum erhålla ungefär följande lydelse:

»Prövar Konungen lämpligt att i fråga, som angår rikets förhållande till främmande makt, eller i annat ärende av större intresse meddelande muntligen göres till riksdagen, tillkommer det statsrådsledamot, som Konungen därtill förordnar, att i vardera kammaren framföra meddelandet. Sådant meddelande till riksdagen, som ovan sägs, skall ock göras, när utrikesutskottet eller någon av riksdagens kamrar påfordrar det.

Ej vare ledamot av kammaren förmenat att yttra sig över vad sålunda meddelats, och må ledamot jämväl kunna väcka förslag till uttalande av kammaren i ärendet och däröver påkalla kammarens beslut.

Konungen äger bestämma, att i fall, som här avses, kamrarnas sammanträden hållas inom lyckta dörrar.»

Tillfälliga utskott.

Äntligen har tiden ansetts inne att avskaffa kamrarnas tillfälliga utskott. Alla ärenden skola hädanefter få en enhetlig behandling och ett samtidigt avgörande i båda kamrarna. Därmed har även förknippats den välgörande reformen att det sakliga sammanhanget mellan väckta frågor skjutits i förgrunden och ej såsom hitintills sakligt sammanhängande ärenden av formella skäl skickas till olika utskott.

Emellertid skall tillfälligt utskott för behandling av ett ärende, såsom det förefaller fortfarande efter gottfinnande, kunna överlämnas till ensidig handläggning av en kammare. Detta gäller främst, när frågan angår kammaren enskilt. Men även eljest skall det kunna äga rum »för särskilda undantagsfall». Vilka dessa kunna vara har icke angivits. Det måste vara händelser, då ärendet anses ej böra gå till vare sig ständigt eller särskilt utskott. Möjligen skulle man kunna tänka sig ett fall, då i en kammare väcks en fråga, som saknar sympati i kammaren, men befaras omfattas av medkammaren. Den kammare i vilken frågan blivit väckt skulle då genom hänskjutning till ett tillfälligt utskott hindra att frågan kom fram till medkammaren, som sympatiserade med förslaget. Någon annan händelse har jag ej kunnat utleta. Ett sådant ränkspel är det dock väl ej meningen att uppmuntra. I förhoppning att detta prerogativ stannar vid att vara en blindtarm från en tidigare tillvarelseform må en sådan pappersbestämmelse däremot gärna få stå kvar såsom ett litet minnesmärke.

Tid för väckande av motioner.

Det nuvarande förslaget, liksom tidigare i syfte att organisera riksdagsarbetet, har haft till huvudsaklig ledstjärna att påskynda arbetet samt förekomma höstsessioner. De många nya frågorna kräva emellertid sin tid och man kan ej våldföra sig på deras sakliga innehåll utan att förhindra en samvetsgrann prövning. Åtskilligt kan ju dock vinnas även utan ett sådant ingripande, och det nuvarande förslaget har gjort sig förtjänt om produktiva förslag mera än de tidigare.

Ett palliativ, som i första hand med förkärlek tillgripes, har varit att inskränka motionstiden. Det nuvarande förslaget har därvid bottenskratpat möjligheterna, borttagit alla andningsmöjligheter för folkrepresentanter, som anse sig uppfordrade att väcka något förslag, samt fastställt en frist av tio dagar från riksdagens öppnande för allt motionerande utan samband med propositioner med undantag dock för statsverkspropositionen, som också måste såsom nu fortfarande föranleda motionerande inom tio dagar från riksdagens öppnande.

Det är att märka att motioner, väckta i anledning av andra propositioner än statsverkspropositionen, hava fått något längre motionstid eller till det plenum, som infaller näst efter tio dagar från propositionens avlämnande och denna tid kan på begäran ytterligare utsträckas med ytterligare sådana tio dagar. För motionärer, som vilja gå fram med egna initiativ eller granska den vidlyftiga statsverkspropositionen, har endast lämnats en respittid av tio dagar från riksdagens öppnande, vilket förutsätter att plenum alltid anordnas på den sista motionsdagen.

I detta ligger en tendens, som hämtar sin näring ur krisen i det parlamentariska systemet. Denna kris bottnar ytterst i ett nedblickande på de enskilda representanterna, deras förmåga och rättigheter.

Särskilt gäller detta för representanter från landsbygden och även andra orter utom Stockholm. De sakna kanske oftast den tillgång till dokument, upplysningar och råd, som huvudstaden och erfarenheterna inom riksdagen erbjuda. Det måste därför i många fall väcka svårigheter att medhinna en någorlunda vederhäftig framställning i ärendet. Dylika synpunkter lämnas åsido av ett bemödande, som främst inriktar sig på att minska riksdagens arbetsbörda till vilket pris som helst.

I andra kammaren har väckts en motion av flera ledamöter, som påkalla den allmänna motionstidens utsträckande till femton dagar. Det kan emellertid inträffa, att en eller flera riksdagsmän önska framlägga en omfattande motion i ett viktigt ämne samt för ändamålet behöva rådgöra med experter, studera i biblioteken eller rådgöra med riksdagskamrater för väckande av en massmotion. Ett sådant initiativ omöjliggöres lätt genom det föreliggande förslaget. Här behövs således någon motsvarighet till rätten att få förlängd motionstid med anledning av propositioner, som framlagts efter riksdagens öppnande.

Det hemställles därför,

7) att riksdagen ville för sin del besluta, att för motioner, som ej väckts med anledning av propositioner efter riksdagens öppnande eller i kammarens enskilda angelägenhet, skall fastställas motionstid: av tio dagar från riksdagens öppnande, då motionen väckts med anledning av statsverkspropositionen, och femton dagar för andra motioner med möjlighet tillika för motionär att i senare fallet, när särskilda omständigheter därtill föranleda, av sin kammarer beviljas utsträckt motionstid, dock högst till det plenum, som infaller näst efter tjugo dagar från riksdagens öppnande.

Därtill måste, såsom blivit ifrågasatt, motionär berättigas att redan före riksdagens öppnande kunna erhålla motion uppsatt i korrektur. Detta har också tillförne understundom förekommit. På sådant sätt har exempelvis tillkommit 1901 års norrlandsmotion jämte även andra av mig väckta motioner av vidlyftigare beskaffenhet. Detta kan dock fortfarande ordnas under hand utan att taga form av någon författning.

Vidgad motionsrätt för utskotten och deras medlemmar.

Den utomordentliga begränsning i tiden för motioners avgivande, som innefattas i propositionen, påkallar förnyad uppmärksamhet att äntligen, och nu mer nödvändigt än någonsin, införa en annan slags motionsrätt för alla enskilda medlemmar i ett utskott liksom för majoriteter och minoriteter i utskottet, sammansatta av flera medlemmar.

För närvarande och enligt förslaget är förhållandet, att konstitutionsutskottet har full initiativrätt inom sitt verksamhetsområde, att ständiga och särskilda utskott ha rätt till en viss utvidgning av de till dem speciellt hänskjutna ämnena, men att reservanter i utskotten ej äga någon sådan rätt.

Först vid behandling av ett utskottsärende kommer dock fram ämnen och synpunkter, för vilka ej förut och allra minst vid riksdagens öppnande kunnat ifrågasättas någon uppmärksamhet. En allsidig behandling av en fråga, som på olika sätt kommit under ett utskotts behandling, kan ej vara annat än till gagn för själva saken och därigenom även för välfärden i allmänhet. Den formella motionsrätten under riksdagens första dagar bör därför kompletteras med en produktiv motionsrätt vid realbehandlingen av frågorna, sedan de hänskjutits till utskotten. Att då i detta stadium förneka minoriteter en motionsrätt, som däremot tillägges majoriteter, är icke någon rationell ordning. Det är ett bugande för kvantiteterna, ett ringaktande av själva saken, ett politiskt förtryck helt enkelt, ett majoritetsförtryck.

Därtill kommer, att den beslutande församlingen har anspråk på att kunna få välja på uppslag och synpunkter. Det är sannerligen nog, att majoriteten får bli avgörande i församlingen. Att på det förberedande stadiet utöva censur på förslagsrätten, med gynnande av tillfälliga majoriteter, måste anses som en försyndelse och ett byråkratiserande av de slutliga avgörandena i församlingen.

Förr i världen kunde tillbörlig hänsyn ske på omvägar, då motions tiden var obegränsad med anledning av propositioner efter riksmötets öppnande. Det hände i lagutskottet, att vid behandlingen av en proposition en eller flera ledamöter funno, att den borde föranleda ett yrkande, som gick utöver propositionens ram. Utskottet var då så lojalt under gammal patriarkalisk ledning, att det uppsköt ärendet för att bereda till-

fälle för vederbörande att genom en motion bereda sig formell befogenhet att framställa ett sådant yrkande. Sådana säkerhetsventiler äro nu avlysta.

Det har av kommitterade och i propositionen sagts, att ingen anledning fanns för att sätta längre motionstid för grundlagsärenden än för andra frågor. Grundlagen betraktas ej längre såsom något så heligt, som den framstod för 1809 års revolutionsmän. Anses det emellertid vara riktigt, att motionsrätten i alla frågor nivelleras, då skall även majoriteternas motionsrätt göras lika. Med avskaffandet av den längre motionsrätten för grundlagsfrågor följer logiskt avskaffande även av den vida längre gående motionsrätten för konstitutionsutskottets majoriteter än för andra utskottsmajoriteter. Det är så mycket naturligare att här genomföra jämlikhet, som konstitutionsutskottets majoritet givetvis gemenligen består av utskottets konservativare medlemmar, vilka sällan eller aldrig utöva denna rättighet annat än någon enstaka gång i en småsak. Majoritetens prerogativ är här en ideologi, som i praktiken verkar beklämmande och i varje fall är obehörlig, därför att den, åtminstone under min riksdagsmannatid, aldrig utövats och aldrig kommer att utövas på något omfattande sätt. Det är endast en akt av ordningssinne och konsekvens, att detta prerogativ nu försvinner.

Det hemställes således,

8) att riksdagen ville för sin del besluta, att samtliga medlemmar i ett utskott erhålla enahanda motionsrätt i de till utskottet remitterade ärendena, som nu anses tillkomma allenast de medlemmar i utskottet, vilka tillfälligtvis sammanförts till en majoritet;

9) att riksdagen ville för sin del besluta, att med upphörande av den längre motionstiden i grundlagsfrågor även skall upphöra konstitutionsutskottets majoritets prerogativ av en mera vittgående motionsrätt än som tillkommer andra utskotts majoriteter.

Den nya utskottsreferenten.

Regeringen har ansett sig skyldig — enligt förljudande utan entusiasm — knäsetta i grundlagen den av kommitterade föreslagna nya utskottsreferenten. Ett nytt diskussionsämne således inom utskotten med åtföljande eventuella meningsskiljaktigheter. Denne nya makthavare skall dessutom begåvas med privilegiet att få yttra sig genast, när han begärt ordet, såsom blivit statsråd förunnat, och således redan därigenom imponera mer än vanliga medlemmar i kammaren.

Förslagsställarna ha haft en obehaglig förnimmelse av, att detta påfund även kunde föra med sig enahanda privilegier för minoritetsreferenter och för motionärer, vilka senare ju måste anses såsom specialister i sina ämnen. Denna betänklighet har man emellertid skakat av sig lätt och ledigt samt nöjt sig med att skapa denna nya förstärkning av majoriteternas företräden inom utskotten.

Refererandet under debatterna sköter sig för närvarande på ett naturligt sätt utan tillskapande av denna nya förtryckareapparat. Detta förslag utgör kanske ett steg på vägen mot det anglosaxiska systemet, enligt vilket talmännen och för övrigt ordförandena i församlingar i allmänhet få rent av bestämma över vilka, som skola få tala. Talmannens i propositionen tillagda befogenhet att avgöra om en replik får framföras omedelbart eller icke kan också vara ett tidstecken. I samma riktning pekar det ifrågasatta men tillsvidare övergivna förslaget att låta statsråd och deras statssekreterare infinna sig i utskotten för att inverka på deras medlemmar eller i varje fall på ministrernas partivänner till lydnad under regeringens.

Det hemställes alltså,

10) att riksdagen ville avslå dels det föreslagna tillägget till § 45 riksdagsordningen, enligt vilket »utskott äger för visst ärende inom sig utse en ledamot av vardera kammaren att vid överläggning i kammaren å utskottets vägnar såsom referent yttra sig i frågan, och dels vad därom ytterligare tillagts i § 52 riksdagsordningen.

Ordningsstadgar för kamrarna.

För att uppliva och möjligen förkorta diskussionen har föreslagits rätt att avgiva »replik» till en föregående talare. Dessutom ha kommitterade ansett det icke vara otillåtet att avbryta en talare med ett så kallat »inpass», vilket vi härmed anteckna oss till minnes. Bägge delarna äro i varje fall ägnade att göra diskussionen mera levande.

Emellertid har även föreslagits den nyheten, att hädanefter, fränsett repliker, alla talare skola yttra sig från den plats, som är för talare i allmänhet bestämd. Rätten att tala från sin egen bänk, vilket nu allmänligen brukas, skall således försvinna.

Det bör härvid konstateras, att man talar personligare och improviserar bättre från den egna bänken än då man framtvings upp på koturn i talarstolen. Svenskarna äro dessutom tillbakadragna, nästan blyga, och i hörsalarna i landet ser man alltid folket bänka sig först på de bortersta platserna. Detta är väl ock anledningen till att ledamöterna i allmänhet

i riksdagen tala helst från sina egna platser. Det anses ställa större anspråk på talet till innehåll och form och ämnets vikt, när det framföres från den officiella talarstolen.

Det kan mycket väl inträffa att genom en sådan s. k. reform, som nu ifrågasättes, anförandenas antal icke oväsentligen begränsas, därför att de anspråklösare och mindre talföra ledamöterna visa obenägenhet mot det nya framträdandet. Detta får väl dock icke vara meningen med det nya påbudet. En så beskaffad inskränkning i yttrandefriheten med privilegier för de mera självmedvetna och talföra kan icke förordas. Statsråden, som i första kammaren äro placerade i en grop och till på köpet under pressläktaren, skola fortfarande förbehållas rätt att tala från så olämpliga platser. Då bör samma rätt bibehållas för kammarens menige, trots att detta onekligen kan ställa sig olägligt för stenografer och åhörare såväl i salen som uppe på läktarna.

Det hemställes alltså,

11) att kamrarna ville för sin del besluta, att nuvarande bestämmelse i arbetsordningarna att ledamot skall tala från den plats han innehar eller ock från den allmänna talarestolen fortfarande bibehålles.

De högljudda samtalen under kamrarnas förhandlingar.

I § 52 riksdagsordningen stadgas, att vid kammares sammanträde äger varje dess ledamot rätt att till protokollet fritt tala och utlåta sig i alla förekommande frågor. Man kan emellertid icke säga att någon äger fritt tala, då genom högljudda samtal i kammaren i allmänhet eller i talarens omedelbara närhet svårigheter möta för honom att göra sig hörd. Därigenom distraheras han också, och anförandet blir mindre väl framsagt. Varje talares ord har lika mycken rätt att bliva avlyssnat och uppmärksammat som varje annans. Den svenska riksdagens högljudda privata samtal mitt under förhandlingarna är en visa för landet. För några år sedan voro en del journalister från Norge och Danmark på studiebesök i Stockholm, och de bevistade därvid även riksdagssessioner. De uttalade därvid sin förvåning över stimmet i plenisalarna esomoftast. Parlamentarismen måste beflita sig om kultur och avlysa ett sådant missbruk.

Vad sålunda sagts om oss ledamöter gäller också konversationerna vid talmansbordet. Talarna i de officiella talarstolarna bliva ofta störda av det högljudda samtal, som där äger rum under överläggningar eller privata samspråk. Denna företelse har även gamla anor.

Nu har visserligen i arbetsordningarna föreslagits, att talmannen skall verka för att under överläggningarna stillhet och ordning råder i samlingsalen. Redan nu hava talmännen ansett en sådan plikt ligga i deras

uppdrag. Men det ingripes icke med någon kraft, en sakta knackning ibland med klubban, som föranleder för tillfället en någon avdämpning av konversationen. Dessutom äro skilda talmän olika disponerade för ett dylikt frivilligt ingripande. Den ovannämnda nya bestämmelsen, om man skall vänta sig någon verklig strömkantring av densamma, synes därför böra formuleras såsom ett positivt krav på kammarens ledamöter, vilket talmannen sedan har att effektuera. Det hemställes därför,

12) att kamrarna ville besluta, att den nya bestämmelsen erhåller följande lydelse:

»Under överläggningarna skola stillhet och ordning råda i samlingssalen, och böra talarna därvid även vinnlägga sig om, att överläggningarna icke oskäligt förlängas. Talmannen skall vaka över att vad sålunda stadgats vinner efterlevnad samt i dessa hänseenden inför kammaren göra de föreställningar, till vilka han finner anledning.»

Slutligen hemställes,

13) att kamrarnas ordningsföreskrifter måtte till vinnande av reda, översikt och lättat efterforskande i registret erhålla lika ordalag för samma sak samt båda kallas antingen ordningsstadga eller arbetsordning.

Stockholm den 8 mars 1932.

Carl Lindhagen.